

Spis treści

Słowo wstępne	9
Arkadiusz Babczuk: Miękkie ograniczenia budżetowe jednostek samorządu terytorialnego	11
Grażyna Borys: Świadectwa pochodzenia jako instrument wspierający kogenerację	26
Martina Černíková: The Most Considerable Changes of the Tax Legislation in the Context of the Public Budgets Stabilization in the Czech Republic	35
Jaroslav Dziuba: Wykorzystanie przychodów zwrotnych w gospodarce finansowej powiatów w Polsce	41
Andrzej Koza: Wsparcie ze środków publicznych przedsiębiorczości bezrobotnych osób niepełnosprawnych	53
Damian Kubiak: Zmiany na rynku pracowniczych programów emerytalnych w Polsce	62
Alina Majczyńska: Rola Funduszu Dopłat w realizacji programów dopłat do kredytów mieszkaniowych	72
Martina Prskavcová: Tax Policy in Taiwan (Republic of China)	82
Ivana Šimíková: Mundell-Fleming Model and Maastricht's Fiscal Convergence Criteria: Fiscal and Budgetary Stabilization Need in the Context of EMU	91
Jana Šmídová: Is Contemporary Tax Book in the Czech Republic Really Tax Book?	96
Melania Bąk: Wartości niematerialne i prawne w aspekcie prawa bilansowego i podatkowego oraz Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.....	102
Zdeněk Brabec: The Financial Evaluation of the Capital Project (Construction of the Minibike Circuit)	118
Šárka Čechlovská: Project Finance – an Alternative Method of Corporate Financing	127
Marketa Dubová, Helena Jáčová, Marie Šimonová: Analysis of E-learning Materials Benefits of Course „Selected Problems of Financial Management” for Different Target Groups of Users	132
Olga Hasprová: Comparison of Selected Items of Company and Insurance Company's Liabilities Balance Sheets	150
Josef Horák: Development of Czech Accounting from the End of 19 th Century until the Present Time	156
Radana Hojná: Costing and Its Usage in Product Management	162
Helena Jáčová: Assessment of Suitability of Selected Indicators for Specification of Economically Depressed Areas in the Liberec Region	169
Joanna Kogut: Wpływ zmian projektu ustawy o rachunkowości na rachunkowość jednostek gospodarczych	182
Olga Malíková: Leases of the Asset and its Depreciation – Differences in Reporting under the Czech Legislation and Standards IFRS	195

Šárka Nováková: Economic Aspects of the Ecological Risks Assessment of the Industrial Accident	205
Magdalena Swacha-Lech: Istota finansów behawioralnych	211
Jacek Adamek: PLS i jego odwzorowanie w produktach bankowości islamskiej na przykładzie kontraktu <i>musharakah</i>	221
Elżbieta Hajduga: Przegląd uwarunkowań rozwoju działalności reasekuracyjnej w Polsce	232
Alicja Janusz: Ekonomiczne przesłanki tworzenia sieci bezpieczeństwa pośredników finansowych	241
Wojciech Krawiec: Realizacja polityki inwestycyjnej polskich funduszy nieruchomości	252
Robert Kurek: Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładu ubezpieczeń – nowe podejście w Solvency II	265
Teresa Orzeszko: Zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach	273
Beata Owczarczyk: Analiza porównawcza rozwoju działalności bancassurance we Francji, w Niemczech i w Polsce	289
Agnieszka Ostalecka: Metody przewycieżania kryzysu azjatyckiego – wybrane aspekty	300
Małgorzata Solarz: Upadłość konsumencka w wybranych krajach	311

Summaries

Arkadiusz Babezuk: Soft Budget Constraints in Municipalities	25
Grażyna Borys: Certificates of Origin as the Cogeneration Supporting Instrument	34
Martina Černíková: Istotne zmiany w prawie podatkowym w kontekście stabilizacji budżetu Republiki Czeskiej	40
Jarosław Dziuba: Implementation of Recovered Revenues in Financial Economy of Districts in Poland	52
Andrzej Koza: The Public Funds for Support of Self-employment Among Handicapped Persons	61
Damian Kubiak: Changes on the Employee Pension Programs' Market in Poland	71
Alina Majczyna: The Meaning of Subsidy Fund in Financial Programmes to Support National Housing	81
Martina Prskavcová: Polityka podatkowa na Tajwanie (Republika Chińska)	89
Ivana Šimíková: Model Mundella-Fleminga oraz fiskalne kryteria konwergencji z Maastricht: potrzeba stabilizacji fiskalnej EMU	95
Jana Šmídová: Czy współczesna książka podatkowa w Republice Czeskiej jest rzeczywiście książką podatkową?	101
Melania Bąk: Intangible Assets in View of Balance and Tax Law and International Accounting Standards	116
Zdeněk Brabec: Finansowa ocena projektu kapitałowego (konstrukcja toru do minimotocykli)	126

Šárka Čechlovská: Finansowanie projektowe jako alternatywna metoda finansowania przedsiębiorstwa	131
Marketa Dubova, Helena Jacova, Marie Simonova: Analiza korzyści materiałów kursu e-learning „Wybrane problemy zarządzania finansowego dla różnych grup docelowych użytkowników”	149
Olga Hasprová: Porównanie wybranych elementów pasywów bilansów przedsiębiorstwa i firmy ubezpieczeniowej	155
Josef Horák: Rozwój rachunkowości w Czechach od końca XIX wieku do czasów obecnych	161
Radana Hojná: Kalkulacja kosztów i jej wykorzystanie w zarządzaniu produktem	168
Helena Jáčová: Ocena stosowności wybranych czynników do wyodrębnienia regionów słabiej rozwiniętych w regionie Liberca	181
Joanna Kogut: The Influence of Changes in Accountancy Act Draft on the Accountancy of Business Entities	194
Olga Malíková: Leasing aktywów i ich amortyzacja – różnice w sprawozdawczości według ustawodawstwa czeskiego i standardów IFRS	204
Šárka Nováková: Ekonomiczne aspekty pomiaru ryzyka ekologicznego wypadków przemysłowych	210
Magdalena Swacha-Lech: The Essence of the Behavioural Finance	220
Jacek Adamek: Profit and Loss Sharing and its Representation in Islamic Banking Products Based on the Example of <i>Musharakah</i> Contract	231
Elżbieta Hajduga: A Review of Reinsurance Development Causations in Poland	240
Alicja Janusz: Economic Indications for Creating Safety Networks of Financial Intermediaries	251
Wojciech Krawiec: The Realization of Investment Policy of the Polish Investment Fund	264
Robert Kurek: Technical-Insurance Provisions of an Insurance Company – New Attitude in Solvency II	272
Teresa Orzeszko: Loan Loss Provisioning in Argentinean Banks	288
Beata Owczarczyk: Comparative Analysis of the Development of Bancassurance Activity in France, Germany, and in Poland	299
Agnieszka Ostalecka: The Methods of Asian Crisis Overcoming – Chosen Aspects	310
Małgorzata Solarz: Consumer Insolvency in Selected Countries	322

Teresa Orzeszko

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

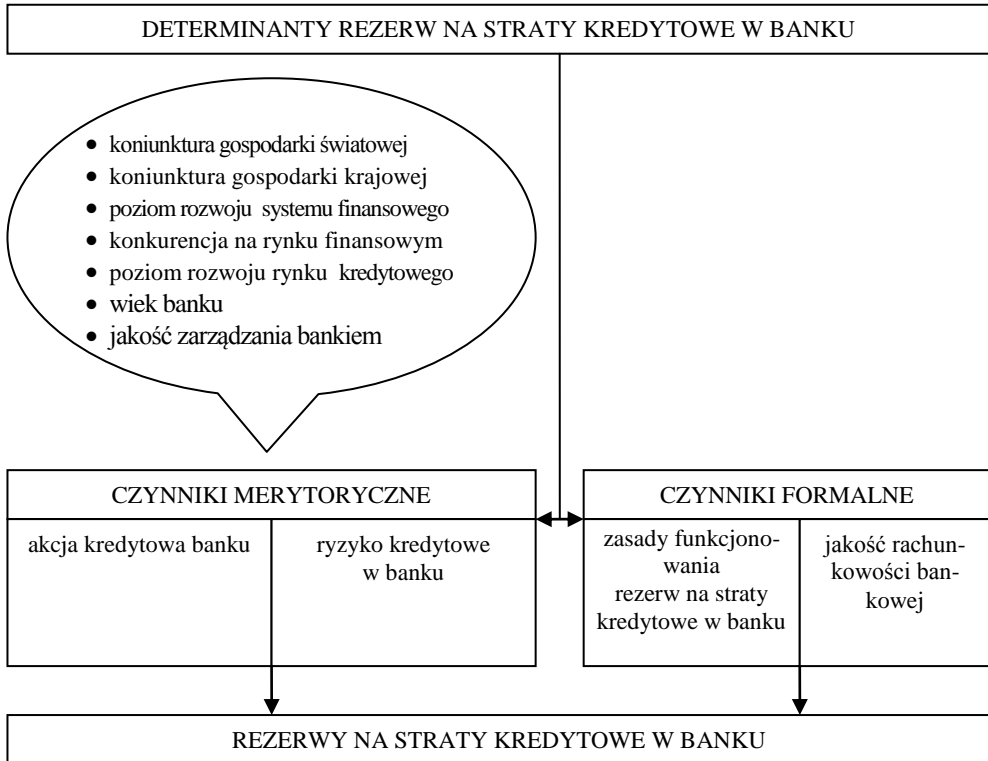
ZASADY FUNKCJONOWANIA REZERW NA STRATY KREDYTOWE W ARGENTYŃSKICH BANKACH

1. Wstęp

Wartość tworzonych, wykorzystywanych i rozwiązywanych oraz poziom utrzymywanych rezerw na straty kredytowe w bankach, a także ich struktura i dynamika determinowane są czynnikami dwojakiego rodzaju, a mianowicie:

- czynnikami o charakterze merytorycznym, do których należą zakres, struktura i dynamika prowadzonej działalności kredytowej oraz poziom ryzyka z nią związanego; oba wymienione czynniki kształtowane są z kolei przez wiele różnych okoliczności, zarówno zależnych od banku, jak np. wiek banku czy też jakość zarządzania, jak i niezależnych od banku, o charakterze mikroekonomicznym (np. kondycja finansowa poszczególnych klientów – kredytobiorców, mająca wpływ na jakość akcji kredytowej) i o charakterze makroekonomicznym (m.in. poziom rozwoju rynku kredytowego – popyt, podaż, cena, konkurencja na rynku finansowym, poziom rozwoju systemu finansowego, koniunktura gospodarki krajowej i gospodarki światowej);
- czynnikami o charakterze formalnym, które obejmują swoim zakresem zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe oraz jakość rachunkowości (rys. 1).
Przez pojęcie zasad funkcjonowania rezerw na straty kredytowe należy rozumieć ogół stosowanych przez banki norm (reguł, standardów), które określają wszelkie aspekty istnienia tych rezerw, tj.:
  - sposób działania rezerw (zakres podmiotowy i przedmiotowy, wycenę, tryb naliczania i korygowania),

- relacje (stosunek) rezerw do innych kategorii ekonomicznych, takich jak koszty i przychody księgowe oraz wynik finansowy, koszty i przychody podatkowe oraz dochód stanowiący podstawę naliczania podatku dochodowego, aktywa, zobowiązania, kapitały własne i współczynnik wypłacalności banków,
- odpowiedzialność za stan rezerw i kwestię kontroli ich adekwatności.

Rys. 1. Determinanty rezerw na straty kredytowe w banku

Źródło: opracowanie własne.

Ze względu na to, że praktyka poszczególnych krajów w odniesieniu do zasad funkcjonowania rezerw na straty kredytowe jest odmienna, warto ją poznawać. Zdobyta wiedza w tym zakresie pozwala m.in. na dokonywanie porównań i formułowanie wniosków na temat zakresu i przyczyn istniejących różnic między rozwiązaniami stosowanymi w różnych krajach.

Celem artykułu jest analiza i prezentacja podstawowych zasad funkcjonowania rezerw na straty kredytowe¹ w argentyńskich bankach. Poniżej zostaną omówione zasady dotyczące podmiotu, przedmiotu i wyceny wspomnianych rezerw.

2. Normy determinujące zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe

Regulacje określające zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe są jednolite dla wszystkich instytucji finansowych mających siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu w Argentynie, obejmujących swoim zakresem zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne, prywatne lub publiczne, państwowe lub mieszane (będące własnością państwa, prowincji, miast), których zwykła działalność polega na świadczeniu usług pośrednictwa finansowego [5, art. 1]. W Argentynie do instytucji finansowych (*entidades financieras*) zalicza się oprócz banków (*bankos*) również niebankowe instytucje finansowe (*entidades financieras no bancarias*), tj. w szczególności spółki finansowe (*compañías financieras*), towarzystwa oszczędności i kredytów na cele mieszkaniowe i na pozyskiwanie innych nieruchomości (*sociedades de ahorro y préstamo para la vivienda u otros inmuebles*), kasy kredytowe (*cajas de crédito*).

Normy, o których mowa, wydawane są przez argentyński bank centralny Banco Central de la República Argentina (BCRA) i stanowią integralny element regulacji ostrożnościowych dla sektora finansowego w Argentynie.

Aktualne, ujednoczone wersje obowiązujących norm określających podstawowe zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe są zawarte w trzech następujących dokumentach:

1) „*Previsiones mínimas por riesgo de incobrabilidad. Texto ordenado al 25/10/2007*” (Minimalne rezerwy na ryzyko niewypłacalności. Tekst ujednoczony według stanu na 25.10.2007 r.) [8],

2) „*Clasificación de deudores. Texto ordenado al 25/10/2007*” (Klasyfikacja dłużników. Tekst ujednoczony według stanu na 25.10.2007 r.) [2],

3) „*Garantías. Texto ordenado al 17/08/2006*” (Zabezpieczenia. Tekst ujednoczony według stanu na 17.08.2006 r.) [4].

3. Banki jako podmioty rezerw na straty kredytowe

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady działania banków w Argentynie jest ustawa nr 21.526 Prawo instytucji finansowych z 14.02.1977 r. [5]. Powołana ustawa nie definiuje pojęcia banku, a jedynie wskazuje, że banki są ele-

---

¹ W Argentynie rezerwy na straty kredytowe nazywane są *previsiones por riesgo de incobrabilidad*, co w dosłownym tłumaczeniu oznacza „rezerwy na ryzyko nieściągalności”.

mentem systemu finansowego oraz wymienia rodzaje banków i określa dopuszczalny zakres ich działalności. Jak wynika z jej treści, w Argentynie mogą funkcjonować banki komercyjne (*bancos comerciales*), banki inwestycyjne (*bancos de inversión*) oraz banki hipoteczne (*bancos hipotecarios*).

Banki komercyjne to instytucje finansowe, które mogą prowadzić wszelką działalność kredytową i depozytową oraz inną działalność usługową w zakresie niezabronionym obowiązującą ustawą Prawo instytucji finansowych oraz przepisami wydanymi przez BCRA [5, art. 21].

Banki inwestycyjne są instytucjami finansowymi, których działalność polega na:

- przyjmowaniu lokat terminowych,
- emitowaniu obligacji, zaciąganiu zobowiązań i wydawaniu świadectw udziałowych na udzielane kredyty lub inne instrumenty dopuszczone do obrotu na rynku krajowym lub zagranicznych rynkach, na mocy przepisów wydanych przez BCRA,
- udzielaniu średnio- i długoterminowych kredytów oraz, uzupełniając i w ograniczonym zakresie, kredytów krótkoterminowych,
- udzielaniu poręczeń, zastawów i innych gwarancji oraz przyjmowaniu i lokowaniu weksli stron trzecich i not dłużnych w związku z transakcjami, których są stroną,
- nabywaniu papierów wartościowych związanych z transakcjami, w których uczestniczą oraz prefinansowaniu ich emisji i ich lokowaniu,
- dokonywaniu inwestycji krótkoterminowych w wysoce płynne lokaty,
- pełnieniu funkcji administratora i depozytariusza funduszy wzajemnego inwestowania, zarządzaniu portfelami papierów wartościowych oraz realizowaniu innych rodzajów zobowiązań powierniczych,
- zaciąganiu pożyczek zagranicznych i pośredniczeniu w udzielaniu pożyczek zaciągniętych (denominowanych) w walucie krajowej i walutach obcych,
- realizowaniu transakcji dewizowych autoryzowanych wcześniej przez BCRA,
- oddawaniu w dzierżawę dóbr inwestycyjnych nabytych wcześniej w takim celu,
- pełnieniu funkcji brokera i dealera w transakcjach, których dokonują [5, art. 22].

Banki hipoteczne to instytucje finansowe, których działalność ogranicza się do:

- przyjmowania zastawów w postaci udziałów w kredytach hipotecznych oraz w formie środków na rachunkach wyodrębnionych,
- emitowania długów zabezpieczonych hipoteką,
- udzielania kredytów na zakup, budowę, rozbudowę, modernizację, remont i konserwację miejskich i wiejskich nieruchomości oraz na zmianę hipoteki z tych powodów,

- udzielania poręczeń, zastawów i innych gwarancji dla transakcji, w których uczestniczą,
- krótkoterminowego inwestowania w wysoce płynne instrumenty,
- zaciągania pożyczek zagranicznych, po uzyskaniu zgody BCRA, oraz do pośrednictwa w zaciąganiu pożyczek denominowanych w walucie krajowej lub obcej,
- spełniania funkcji brokera i dealera w związku z realizowanymi transakcjami [5, art. 23].

Niezależnie od podziału omawianych instytucji ze względu na zakres prowadzonej przez nie działalności, mogą być one również klasyfikowane według charakteru własności i formy organizacyjno-prawnej, w której działają. W Argentynie, obok kilkunastu banków publicznych (państwowych oraz prowincjonalnych i komunalnych), funkcjonuje kilkadziesiąt banków prywatnych (z udziałem kapitału państwowego, spółdzielczych, z udziałem kapitału zagranicznego, oddziały zagranicznych banków). Liczbę banków w Argentynie zaprezentowano w tab. 1.

Tabela 1. Liczba banków w Argentynie (stan na 31.12.2006 r. i 31.08.2007 r.)

Rodzaje banków	Liczba banków	
	31.12.2006 r.	31.08.2007 r.
Banki (<i>Bancos</i>) ogółem	72	68
Banki publiczne (<i>Bancos Públicos</i>) ogółem	12	12
Banki państwowe (<i>Bancos Nacionales</i>)	2	2
Banki prowincjonalne/komunalne (<i>Bancos Provinciales Municipales</i>)	10	10
Banki prywatne (<i>Bancos Privados</i>) ogółem	60	56
Banki spółki akcyjne z udziałem kapitału państwowego (<i>Bancos SA de Capital Nacional</i>)	35	34
Banki spółdzielcze (<i>Bancos Cooperativos</i>)	1	1
Banki lokalne z udziałem kapitału zagranicznego (<i>Bancos Locales de Capital extranjero</i>)	13	12
Oddziały zagranicznych banków (<i>Bancos Secursales Entid Financ Exterior</i>)	11	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie [3].

Wszystkie argentyńskie banki, niezależnie od ich rodzaju (merytorycznego zakresu działalności, charakteru własności, formy organizacyjno-prawnej czy też wielkości), są zobowiązane do utrzymywania i monitoringu minimalnego poziomu rezerw na straty kredytowe, ustalanego przez nie według jednolitych zasad, określonych przez BCRA. Każdy argentyński bank musi też opracować, posiadać i

respektować „Instrukcję klasyfikacji ekspozycji kredytowych i funkcjonowania rezerw na straty kredytowe”.

4. Przedmiot rezerw na straty kredytowe w bankach

Przedmiotem rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach są prawie wszystkie (z nielicznymi wyjątkami) źródła finansowania udostępnione przez banki ich klientom w różnych postaciach i formach, które podlegają obligatoryjnej klasyfikacji z punktu widzenia ryzyka kredytowego z nimi związanego (klasyfikacja jakościowa ekspozycji kredytowych). Zalicza się do nich:

- pożyczki (kapitały, różnice z wyceny, należne naliczone odsetki) niepominiejsze o rezerwy na straty kredytowe i z tytułu utraty wartości,
- inne kredyty dla pośredników finansowych (kapitały, opłaty i należne naliczone odsetki), niepominiejsze o rezerwy na straty kredytowe i z tytułu utraty wartości,
- aktywa oddane w leasing finansowy (wartość rezydualna), niepominiejsze o stosowne rezerwy,
- różnorodne kredyty (kapitały i należne naliczone odsetki) połączone ze sprzedażą zamrożonych aktywów, w tym aktywów pozyskanych w wyniku realizacji zabezpieczeń oraz z tytułu spłaty kredytów, niepominiejsze o rezerwy na straty kredytowe,
- zobowiązania warunkowe: udzielone gwarancje; poręczenia czeków o odroczonej płatności; kredyty w rachunku bieżącym, kredyty dokumentowe i inne kredyty postawione do dyspozycji klienta (niewykorzystane salda); wykorzystane kredyty dokumentowe i potwierdzone akredytywy o odroczonym terminie płatności; dokumenty wysyłkowe przekazane do dyskonta innym instytucjom finansowym [2, sekcja 2].

Przykładem nielicznych ekspozycji kredytowych, których nie poddaje się klasyfikacji, a więc niestanowiących również przedmiotu rezerw na straty kredytowe, są:

- niektóre kredyty dla pośredników finansowych, w tym m.in. pożyczki na wypłatę emerytur i rent, pożyczki i kredyty dla Funduszu Gwarancji Depozytów (*Fondo de Garantía de los Depósitos*), nabyte zbywalne zobowiązania,
- nieliczne udzielone gwarancje, w tym na bezwarunkowe zobowiązania oraz gwarancje udzielone w imieniu BCRA,
- należności, poręczenia, gwarancje i inne zobowiązania udzielone przez oddziały i miejscowe spółki córki zagranicznych instytucji finansowych, na rachunek i zlecenie spółki matki lub jej oddziałów w innych krajach lub też instytucji będących pod jej kontrolą, po spełnieniu określonych warunków [2, sekcja 2].

Istnieją również takie ekspozycje kredytowe, które pomimo tego, że poddawane są klasyfikacji, nie stanowią jednak przedmiotu tworzenia rezerw na straty kredytowe. Należą do nich:

- źródła finansowania udostępnione podmiotom krajowego niefinansowego sektora publicznego,
- źródła finansowania udostępnione publicznym instytucjom finansowym z większościowym udziałem państwa, gdy w całości są zabezpieczone gwarancjami rządu tego państwa,
- źródła finansowania przeterminowane do 30 dni, udostępnione innym instytucjom finansowym,
- gwarancje, poręczenia i inne możliwe zaangażowania stron trzecich na rzecz klientów, w tym związane z transakcjami handlu zagranicznego oraz dotyczące klientów – dłużników zakwalifikowanych do najwyższej kategorii (dłużnicy normalni),
- kredyty w rachunku bieżącym (niewykorzystane saldo) [8, sekcja 1].

5. Wycena rezerw na straty kredytowe w bankach

Zasady wyceny rezerw na straty kredytowe określają sposób (metody) ustalania wartości tych rezerw, wskazują formułę ich liczenia i definiują poszczególne jej elementy, a także odnoszą się do kwestii klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz określania rodzajów i ustalania wartości zabezpieczeń na potrzeby tworzenia rezerw.

Rezerwy na straty kredytowe powinny być naliczane przez argentyńskie banki w momencie postawienia źródeł finansowania, stanowiących podstawę ich tworzenia, do dyspozycji klienta, a później, w miarę potrzeby (np. na skutek zmiany klasyfikacji ekspozycji kredytowej), powinny być korygowane. Utworzone rezerwy na straty kredytowe uznawane są za wykorzystane w momencie spisania ekspozycji kredytowych, które pokrywały w 100%, co następuje po siedmiu miesiącach od daty zakwalifikowania ekspozycji do kategorii „nieściągalne”.

Ogólna formuła ustalania minimalnej wartości rezerw na straty kredytowe w bankach w Argentynie jest dosyć prosta i przedstawia się następująco:

$$R = \sum x_{ijk} \cdot s_{ijk},$$

- gdzie: R – minimalna wartość rezerw na straty kredytowe (w pesos),
 x – ekspozycje kredytowe stanowiące podstawę tworzenia rezerw na straty kredytowe (w pesos),
 i – rodzaj ekspozycji kredytowych ze względu na sposób ich analizy i oceny,
 j – kategoria ekspozycji kredytowych z punktu widzenia obciążającego je ryzyka,

- k – typ ekspozycji kredytowych ze względu na ich zabezpieczenie,
 s – stopa rezerw na straty kredytowe (w %) [7, s. 5-6].

Ekspozycje kredytowe stanowiące podstawę tworzenia rezerw na straty kredytowe

Za ekspozycje kredytowe stanowiące podstawę tworzenia rezerw na straty kredytowe należy uznać wartość brutto ekspozycji (aktualną wartość księgową ekspozycji niepomniejszoną o dotychczas utworzone rezerwy na straty kredytowe, odpisy z tytułu utraty wartości i inne rezerwy), które stanowią przedmiot tworzenia tych rezerw. Warto zauważyć, że w argentyńskich bankach na tę wartość składa się zarówno wartość należności kredytowych, obejmujących swoim zakresem kapitał oraz naliczone należne odsetki, jak i wartość zobowiązań warunkowych. Na potrzeby tworzenia rezerw na straty kredytowe ekspozycje kredytowe stanowiące ich podstawę poddawane są klasyfikacji jednocześnie według trzech różnych punktów widzenia, a mianowicie według:

- sposobu analizy i oceny ekspozycji kredytowych,
- poziomu ryzyka obciążającego ekspozycje kredytowe (jakości ekspozycji kredytowych),
- zabezpieczenia ekspozycji kredytowych (rys. 2).

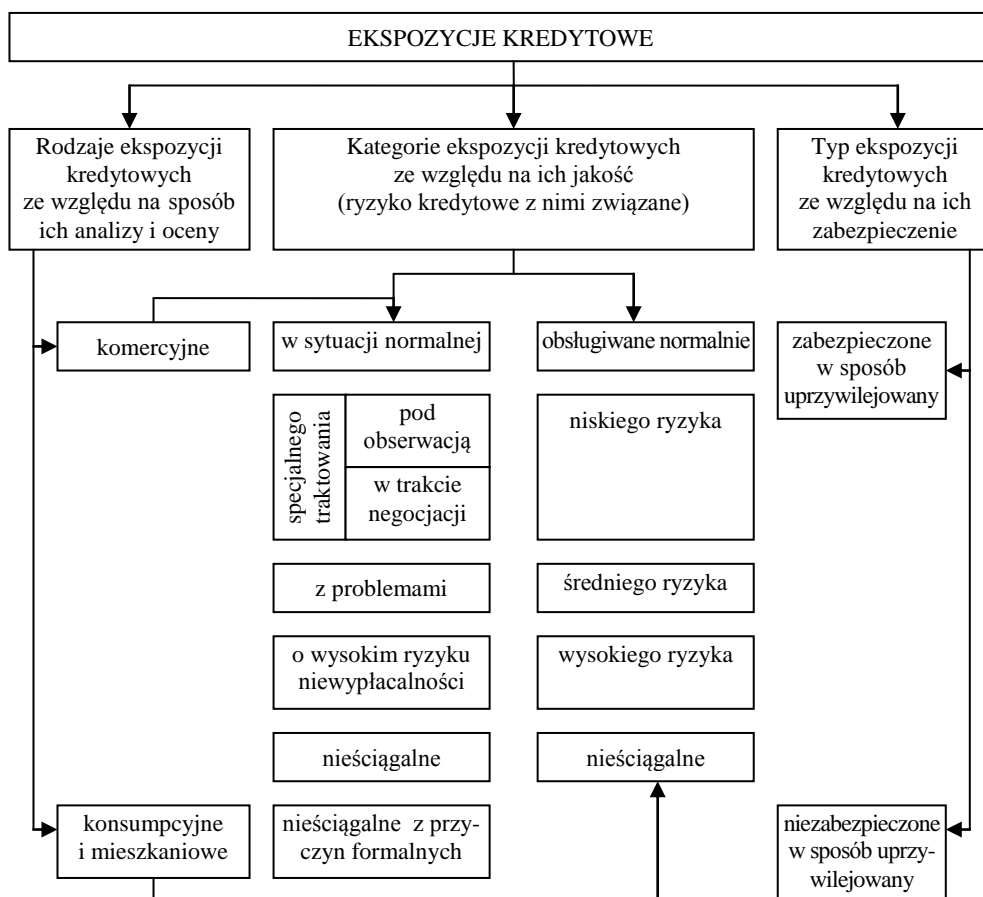
Ze względu na sposób analizy i oceny w argentyńskich bankach wyodrębnia się dwa rodzaje ekspozycji kredytowych, a mianowicie: kredyty komercyjne (*créditos comerciales*) oraz kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe (*créditos para consumo o vivienda*) [2, sekcja 5].

Do portfela konsumpcyjnego i mieszkaniowego zaliczane są:

- kredyty na cele konsumpcyjne, obejmujące swoim zakresem kredyty indywidualne i rodzinne, kredyty dla przedstawicieli wolnych zawodów, kredyty na nabycie dóbr konsumpcyjnych oraz kredyty udzielane za pośrednictwem kart kredytowych,
- kredyty mieszkaniowe, przeznaczone na nabycie, budowę i rozbudowę własnego lokum (domu, mieszkania).

W omawianym portfelu banki mogą (nie muszą) ujmować również poszczególne kredyty komercyjne o wartości nieprzekraczającej 500 tys. dol., z uprzywilejowanymi zabezpieczeniami lub bez nich.

Wszystkie pozostałe źródła finansowania udostępniane klientom, tj. niezaliczane do wcześniej omówionego portfela, traktowane są jako kredyty komercyjne. Do portfela komercyjnego banki powinny kwalifikować także kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe, które spełniają jednocześnie dwa warunki: ich wartość przekracza 500 tys. dol. i nie są one obsługiwane ze stałych lub okresowych dochodów klienta, lecz środkami pochodzącymi z prowadzonej przez niego działalności produkcyjnej lub handlowej.

Rys. 2. Klasyfikacja ekspozycji kredytowych stanowiących podstawę tworzenia rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach

Źródło: [7, s. 8].

Poziom ryzyka kredytowego związanego z ekspozycjami kredytowymi (jakość ekspozycji kredytowych) stanowi podstawę do ich przyporządkowania do jednej z siedmiu kategorii w przypadku portfela komercyjnego oraz do jednej z pięciu kategorii w przypadku portfela konsumpcyjnego i mieszkaniowego [8, sekcja 2].

Kredyty komercyjne dzielone są na następujące kategorie:

- 1) w sytuacji normalnej (*en situación normal*),
- 2) pod obserwacją (*en observación*),
- 3) w trakcie negocjacji lub refinansowane (*en negociación o con acuerdos de refinanciación*),

- 4) z problemami (*con problemas*),
- 5) o wysokim ryzyku niewypłacalności (*con alto riesgo de insolvencia*),
- 6) nieściągalne (*irrecuperable*),
- 7) nieściągalne z przyczyn formalnych (*irrecuperable por disposición técnica*).

Kredyty „pod obserwacją” oraz „w trakcie negocjacji lub refinansowania” nazywane są łącznie kredytami specjalnego traktowania (*créditos con seguimiento especial*).

Nieco inne kategorie wyodrębnia się w odniesieniu do kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych, a mianowicie:

- 1) obsługiwane normalnie (*cumplimento normal*),
- 2) niskiego ryzyka (*de riesgo bajo*),
- 3) średniego ryzyka (*de riesgo medio*),
- 4) wysokiego ryzyka (*de riesgo alto*),
- 5) nieściągalne (*irrecuperable*).

Jakość kredytów ocenia się:

- w przypadku portfela komercyjnego w zasadzie na podstawie dwóch generalnych kryteriów jednocześnie – uwzględniać należy zarówno zdolność płatniczą klienta, jak i jego planowane przepływy pieniężne. Dokonując oceny klientów, banki powinny brać pod uwagę różne kryteria szczegółowe, w tym m.in. wskaźniki płynności i struktury finansowania, terminowość obsługi zadłużenia oraz historię portfela (kredyty refinansowane, kredyty spisane), a także status prawny, standardy zarządzania, jakość systemów informacyjnych, prognozy gospodarcze dla sektora, wewnętrzne relacje w ramach sektora. W określonych sytuacjach banki mogą zaniechać oceny zdolności płatniczej klienta, co dotyczy np. ekspozycji w pełni pokrytych uprzywilejowanymi zabezpieczeniami klasy A;
- w przypadku portfela konsumpcyjnego i mieszkaniowego – na podstawie terminowości obsługi płatności [9, s. 9].

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, terminowość obsługi zadłużenia stanowi w argentyńskich bankach podstawę i punkt wyjścia do klasyfikacji jakościowej wszystkich ekspozycji kredytowych, bez względu na ich rodzaj. Zasady tej klasyfikacji przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Klasyfikacja ekspozycji kredytowych na podstawie terminowości ich obsługi

Kategoria jakościowa ekspozycji kredytowych		Okres zaległości w spłacie
Portfel komercyjny	Portfel konsumpcyjny i mieszkaniowy	
W sytuacji normalnej	Obsługiwane normalnie	do 31 dni
Specjalnego traktowania	Niskiego ryzyka	od 32 do 90 dni
Z problemami	Średniego ryzyka	od 91 do 180 dni
O wysokim ryzyku niewypłacalności	Wysokiego ryzyka	od 181 dni do 1 roku
Nieściągalne	Nieściągalne	powyżej jednego roku
Nieściągalne z przyczyn formalnych	-	od 91 do 180 dni

Źródło: opracowanie własne na podstawie [7, s. 10].

Podział według kryterium terminowości obsługi zadłużenia, podobny dla wszystkich ekspozycji kredytowych, nie wyczerpuje jednak ich klasyfikacji jakościowej, obwarowanej licznymi dodatkowymi szczegółowymi regulami, do których należą m.in. następujące:

1) ekspozycje kredytowe w pełni zabezpieczone uprzywilejowanymi zabezpieczeniami klasy A są zaliczane zawsze do kategorii „w sytuacji normalnej”/„obsługiwane normalnie”,

2) do kategorii „nieściągalne z przyczyn formalnych” zalicza się ekspozycje kredytowe przeterminowane od 91 do 180 dni wobec dłużników instytucji finansowych postawionych w stan likwidacji, przekształconych lub sprywatyzowanych, albo też wobec dłużników instytucji powierniczych, których beneficjentem jest Seguro de Depósitos Sociedad Anonima – SEDESA)²,

3) kategoria ekspozycji kredytowych „w trakcie negocjacji lub refinansowanych”, wchodząca w skład ekspozycji „specjalnego traktowania”, obejmuje swoim zakresem ekspozycje wobec dłużników, którzy nie spłacają swojego zadłużenia zgodnie z umową, ale deklarują, że zwrócą dług nie później niż w ciągu 60 dni od dnia zaprzestania jego obsługi,

4) ekspozycje kredytowe „nieściągalne”, które w pełni pokryto rezerwami na straty kredytowe, powinny być po upływie siedmiu miesięcy spisane i przeniesione do ewidencji pozabilansowej.

Niezależnie od zaprezentowanych sposobów klasyfikacji wszystkie ekspozycje kredytowe stanowiące podstawę tworzenia rezerw na straty kredytowe dzieli się dodatkowo na dwa typy:

- posiadające uprzywilejowane zabezpieczenia (*con garantías preferidas*) klasy A lub B,
- bez uprzywilejowanych zabezpieczeń (*sin garantías preferidas*) [9, s. 11-12].

Klasa A zabezpieczeń uprzywilejowanych jest dosyć obszerna i obejmuje zabezpieczenia spełniające ściśle określone warunki. Zalicza się do niej m.in.:

- obligacje lub papiery wartościowe, które są asygnowane lub poręczone w taki sposób, że bank może być pewny pełnej spłaty ekspozycji kredytowej, gdyż istnieje wypłacalna trzecia strona lub wtórny rynek obligacji,
- zabezpieczenia w postaci środków pieniężnych, złota, krajowych obligacji państwowych,
- zabezpieczenia w postaci krajowych lub zagranicznych obligacji, gwarancji, akredytyw zagranicznych banków posiadających ratingową kategorię A.

Zabezpieczenia uprzywilejowane klasy B są zdecydowanie mniej liczne niż w przypadku klasy A. Ich przykładem są zabezpieczenia w postaci wiarygodnie udokumentowanych praw własności stron trzecich, które dają bankowi możliwość

---

² Seguro de Depósitos Sociedad Anonima (SEDESA) jest spółką akcyjną, która, jako powiernik, administruje Funduszem Gwarancji Depozytów (*Fondo de Garantía de los Depósitos*) w Argentynie [6].

odzyskania należności kredytowych w wyniku egzekucji tych praw; spełniające określone warunki hipoteki pierwsze, zastawy, ubezpieczenia kredytów eksportowych oraz gwarancje towarzystw gwarancji wzajemnych.

Za pozostałe zabezpieczenia uznaje się wszystkie niewymienione wyraźnie jako uprzywilejowane.

Ekspozycje kredytowe pierwszego typu, tj. z uprzywilejowanymi zabezpieczeniami, pozostające w kategoriach „o wysokim ryzyku/wysokiego ryzyka” lub „nieściągalne” dłużej niż 24 miesiące, powinny być przekwalifikowane na ekspozycje drugiego typu, tzn. bez uprzywilejowanych zabezpieczeń. Wymieniony okres może być wydłużony o 18 miesięcy, czyli do 42 miesięcy, jeżeli istnieją prawne możliwości egzekucji zabezpieczeń.

Zasadniczo argentyńskie banki są zobowiązane do dokonywania przeglądu ekspozycji kredytowych i ich klasyfikacji przynajmniej raz w roku. Istnieją jednak pewne odstępstwa od tej ogólnej zasady, a mianowicie:

1. Kredyty osiągające wartość 1 mln dol. lub o wartości mieszczącej się w przedziale od <1% do 5%) kapitału regulacyjnego banku, w zależności od tego, która z nich jest niższa, powinny być poddawane klasyfikacji co pół roku.

2. Kredyty osiągające wartość 5% kapitału regulacyjnego banku lub większą powinny być analizowane i klasyfikowane z częstotliwością nie mniejszą niż trzy miesiące.

3. Niezależnie od obowiązku dokonywania okresowego przeglądu ekspozycji kredytowych i aktualizowania ich klasyfikacji (raz w roku, co pół roku, co kwartał), banki zobligowane są również do wykonywania czynności w tym zakresie każdorazowo, gdy np.:

- inna instytucja finansowa, której udział w rynku kredytowym (według danych Central de Deudores del Sistema Financiero – CDSF)³ wynosi co najmniej 10%, zakwalifikuje ekspozycje kredytowe wobec danego dłużnika do niższej kategorii jakościowej niż bank,
- zmianie ulegną zasady, w tym kryteria klasyfikacji ekspozycji kredytowych,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużnika są zakwalifikowane w danym banku do kategorii wyższej (o więcej niż jeden poziom) niż w co najmniej dwóch innych instytucjach finansowych, których udział w finansowaniu tego dłużnika jest mniejszy i nie osiągnął poziomu 40% ogółu jego zadłużenia w systemie finansowym [9, s. 10].

Stopa rezerw na straty kredytowe

Minimalne stopy rezerw na straty kredytowe obowiązujące obecnie w bankach w Argentynie, zaprezentowano w tab. 3.

---

³ *Central de Deudores del Sistema Financiero (CDSF)* jest to baza danych o należnościach i dłużnikach systemu finansowego, która funkcjonuje w Argentynie od stycznia 1991 r. [1, s. 204].

Z danych zawartych w tab. 3 wynika, że w argentyńskich bankach:

- stopy rezerw na straty kredytowe są zróżnicowane i zależne jednocześnie od rodzaju, kategorii i typu ekspozycji kredytowej,
- funkcjonuje jednocześnie ogółem osiem różnych stóp rezerw na straty kredytowe (1%, 3%, 5%, 6%, 12%, 25%, 50%, i 100%), przy czym siedem odnosi się do poszczególnych kategorii jakościowych ekspozycji komercyjnych (1%, 3%, 6%, 12%, 25%, 50%, i 100%), a pięć do wyodrębnionych kategorii ekspozycji konsumpcyjnych i mieszkaniowych (1%, 5%, 25%, 50%, i 100%),
- stopy rezerw właściwe dla ekspozycji kredytowych nieposiadających uprzywilejowanych zabezpieczeń są znacznie wyższe (prawie dwukrotnie) niż te przewidziane dla ekspozycji z uprzywilejowanymi zabezpieczeniami, co nie dotyczy jedynie ekspozycji w sytuacji normalnej i ekspozycji nieściągalnych z przyczyn formalnych, w których przypadku stopy rezerw są niezależne od typu ekspozycji.

Tabela 3. Minimalne stopy rezerw na straty kredytowe, obligatoryjne dla argentyńskich banków

Ekspozycje kredytowe		Typy	Posiadające uprzywilejowane zabezpieczenia	Nieposiadające uprzywilejowanych zabezpieczeń
Rodzaje		Stopa rezerw na straty kredytowe (w %)		
Komercyjne	Konsumpcyjne i mieszkaniowe			
Kategorie				
W sytuacji normalnej	Obsługiwane normalnie	1	1	
Pod obserwacją	Niskiego ryzyka	3	5	
W trakcie negocjacji lub refinansowane	–	6	12	
Z problemami	Średniego ryzyka	12	25	
O wysokim ryzyku niewypłacalności	Wysokiego ryzyka	25	50	
Nieściągalne	Nieściągalne	50	100	
Nieściągalne z przyczyn formalnych	–	100	100	

Źródło: opracowanie własne na podstawie [7, s. 12; 8, sekcja 2].

Wypada w tym miejscu uzupełnić, że obok zaprezentowanych ogólnych zasad ustalania wartości minimalnych rezerw na straty kredytowe istnieją pewne dodatkowe szczegółowe reguły. Jedną z nich jest zasada, że odsetki naliczone od kredytów przeterminowanych powyżej 90 dni muszą być w pełni pokryte rezerwami na

straty kredytowe (stopa rezerw 100%), przy czym banki mogą zaprzestać naliczania odsetek od takich kredytów.

Poziom tworzonych i utrzymywanych przez argentyńskie banki rezerw na straty kredytowe jest poddawany ocenie dokonywanej przez organ nadzoru Superintendencia de Entidades Financieras y Cambiaras (SEFyC), który może zażądać utworzenia dodatkowych rezerw, jeżeli uzna, że istniejący ich poziom jest nieadekwatny do wielkości ryzyka kredytowego, na jakie narażony jest bank.

6. Zakończenie

Zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe w bankach są w poszczególnych krajach zróżnicowane. Pomimo nasilających się dążeń do ich ujednoczenia, zwłaszcza w zasadniczych kwestiach, i podejmowania stosownych działań w tym zakresie, nadal występują istotne różnice, które powodują, jeśli nie niemożność, to na pewno duże trudności w przeprowadzaniu porównań poziomu rezerw tworzonych i utrzymywanych przez banki mające siedziby w różnych krajach, a co za tym idzie także w dokonywaniu oceny poziomu bezpieczeństwa poszczególnych banków.

W Argentynie podstawowe regulacje określające zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe:

- są ustalane przez bank centralny, co nie jest na świecie rozwiązaniem najbardziej popularnym,
- wchodzi w zakres prawa bankowego, a nie prawa bilansowego, jak w wielu innych krajach, zwłaszcza wysoko rozwiniętych,
- mają charakter uniwersalny, tzn. że są adresowane do ogółu instytucji finansowych na terenie Argentyny, w tym do wszystkich banków, niezależnie od ich rodzaju,
- są ujęte aż w trzech dokumentach, co może być skutkiem m.in. dużej szczegółowości zawartych w nich zasad,
- podlegają dość często aktualizacji, czego dowodem są liczne nowelizacje pierwotnych wersji aktów prawnych.

Analiza wspomnianych regulacji i wynikających z nich, obligatoryjnych dla argentyńskich banków, podstawowych zasad funkcjonowania rezerw na straty kredytowe daje podstawy do sformułowania następujących wniosków:

1. Zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe są w argentyńskich bankach w wysokim stopniu sformalizowane i cechują się dużą szczegółowością, co jest charakterystyczne dla banków z krajów rozwijających się o mniej stabilnych systemach finansowych.

2. Zasady funkcjonowania rezerw na straty kredytowe są takie same dla wszystkich argentyńskich banków, co może mieć pozytywny wpływ na transpa-

rentność i porównywalność informacji o rezerwach oraz o poziomie bezpieczeństwa i kondycji finansowej banków na terenie Argentyny (ma to duże znaczenie dla prawidłowego odzwierciedlenia pozycji konkurencyjnej banków).

3. W argentyńskich bankach ekspozycje kredytowe wobec sektora publicznego są wykluczone z zakresu przedmiotowego rezerw na straty kredytowe, co oznacza, że pozostają one niezabezpieczone rezerwami i w związku z tym mogą generować straty.

4. Ogólna formuła ustalania minimalnej wartości rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach jest stosunkowo prosta w swej budowie.

5. Obligatoryjna klasyfikacja ekspozycji kredytowych, stanowiących podstawę tworzenia rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach, jest dość mocno rozbudowana i wielokryterialna; obok ogólnych, przejrzystych reguł tej klasyfikacji funkcjonuje spora liczba reguł szczegółowych, które ją dosyć znacznie komplikują.

6. Jednym z kryteriów klasyfikacji jakościowej ekspozycji kredytowych jest terminowość obsługi zadłużenia; kryterium to stanowi podstawę podziału ekspozycji według okresu ich przeterminowania i jest jednolite dla wszystkich ekspozycji niezależnie od ich rodzaju (komercyjne czy konsumpcyjne i mieszkaniowe).

7. Rezerwy na straty kredytowe muszą być przez argentyńskie banki tworzone także z tytułu odsetek od kredytów przeterminowanych, jeżeli są one naliczane.

8. W argentyńskich bankach istnieje spory zbiór zróżnicowanych stóp rezerw na straty kredytowe, których wysokość uzależniona jest jednocześnie od rodzaju, kategorii i typu ekspozycji kredytowych.

9. Argentyńskie banki mają obowiązek spisania „nieściągalnych” ekspozycji kredytowych w pełni pokrytych rezerwami na straty kredytowe w ciężar tych rezerw i jednoczesnego przeniesienia ekspozycji do ewidencji pozabilansowej po upływie siedmiu miesięcy od daty ich zaliczenia do kategorii „nieściągalne”. Przyczynia się to do „nieobciążania” bilansów banków straconymi należnościami i utworzonymi na nie rezerwami na straty kredytowe.

Literatura

- [1] Balzarotti V., Falkenheim M., Powell A., *On the Use of Portfolio Risk Models and Capital Requirements In Emerging Markets: The Case of Argentina*, „The World Bank Economic Review” 2002 vol. 16, nr 2.
- [2] *Clasificación de deudores. Texto ordenado al 25/10/2007* (Klasyfikacja dłużników. Tekst ujednolicony według stanu na 25.10.2007 r.), <http://www.bcra.gov.ar/pdfs/textord/t-cladeu.pdf>.
- [3] Dane BCRA, http://www.bcra.gov.ar/index_i.htm.
- [4] *Garantias. Texto ordenado al 17/08/2006* (Zabezpieczenia. Tekst ujednolicony według stanu na 17.08.2006 r.), <http://www.bcra.gov.ar/pdfs/textord/t-garant.pdf>.

- [5] *Ley N° 21.526 De Entidades Financieras sancionada 14 de febrero de 1977, B.O. 21/2/1977, N° 23602* (Ustawa nr 21.526 Prawo instytucji finansowych z 14.02.1977 r., DzU z 21.02.1977 r. nr 23602).
- [6] Oficjalna strona internetowa SEDESA, http://www.sedesa.com.ar/NewWebE/What_is_Sedesa.htm.
- [7] Orzeszko T., *Wycena rezerw na straty kredytowe w argentyńskich bankach*, „Rachunkowość Bankowa” 2007 nr 12.
- [8] *Previsiones mínimas por riesgo de incobrabilidad. Texto ordenado al 25/10/2007* (Minimalne rezerwy na ryzyko niewypłacalności. Tekst ujednolicony według stanu na 25.10.2007 r.), <http://www.bcra.gov.ar/pdfs/texord/t-prevmi.pdf.j>
- [9] *Prudential Regulations 2007*. BCRA 2007, http://www.bcra.gov.ar/pdfs/marco/mas0807_i.pdf.

LOAN LOSS PROVISIONING IN ARGENTINEAN BANKS

Summary

One of the factors determining the value of created, used and written off loan loss provisions as well as the level of these provisions kept by banks are the principles of their functioning. Functioning principles, despite intensified attempts towards their unification, still persist different in particular countries.

The article presents rules defining loan loss provisioning in Argentinean banks and discusses principles referring to the subject, object and the valuation of the provisions mentioned above.